

koji se osvrće na 25. godišnjicu AGQ-a (*Archives gaises du Québec*) kroz kroniku njegova postojanja. Rad *Youth Outreach Initiatives at the Canadian Lesbian and Gay Archives*, autorice Katie Ziemann, upoznaje nas s novostima u radu ustanove *Canadian Lesbian and Gay Archives*, danas druge takve ustanove u svijetu po opsegu gradiva koje čuva. Naglasak je na programu kojim se nastoji javnosti približiti spomenuta ustanova kao vrlo važan izvor za edukacije na tu temu.

U rubrici *Book Reviews* prikazano je 5 naslova, od kojih su četiri knjige i jedan časopis. *Transenders History*, naslov je prve knjige autorice Susan Stryker, a prikaz potpisuje Carrie Schmidt. Autorica progovara o dubljem psihološkom aspektu koji sputava ljude u prihvaćanju drugačijih od sebe. Drugi je naslov *Different Daughters: A History of the Daughters of Bilitis and the Rise of the Lesbian Rights Movement*, autorice Marcie M. Gallo (prikazala Kate Ziemann), u kojoj se istražuju povijest, postignuća i temeljni problemi jedne od utjecajnijih sjevernoameričkih lezbijskih organizacija. Slijedi Pierre Borhan s naslovom *Man to Man: A History of gay Photography* (prikaz Johna Ibsona), koja, kako sam naslov kaže, govori o povijesti fotografije - kronološki od prvih dagerotipija do danas, a koje su snimili većinom muškarci, za muškarce i čiji su predmet snimanja bili muškarci seksualno privlačni istom spolu. Nick Nguyen, prikazuje knjigu *Out in Paperback: A Visual History of Gay Pulps*, autora Iana Younga. Posljednji prikazani naslov je „*Where is Queer?*“ (objavljen u: *Museums and Social Issues*, vol. 3, br. 1, 2008), a autor prikaza je Greg Bak. Riječ je o deset eseja i tri izložbe, različitim pokušajima teorijskih i praktičnih rješenja na najčešća pitanja vezana uz riječ *queer*.

Cjelina *Exhibition Review* donosi prikaz Martina Gagnéa o stalnom postavu virtualne izložbe pod nazivom *Histoire de nos vies: les gais et lesbiennes au Québec de 1648 à aujourd'hui. Exposition virtuelle permanente sur le site web des Archives gaises du Québec (AGQ)*.

Rubrika *Obituaries* donosi nekrolog povodom smrti arhivista Williama Henryja Coopera, uz potanku biografiju (1935-2009).

U dijelu *Our Contributors*, navedeni su poimence svi suradnici ovoga broja, uz njihove životopise. U rubrici *Authors of Submissions/Avis aux auteurs* daju se detaljne tehničke upute autorima za pisanje članaka na engleskom i francuskom jeziku.

Snježana Šute

Archivaria, The Journal of the Association of Canadian Archivists, **69 i 70(2010)**

Cijeli **69. broj** časopisa *Archivaria* iz **2010. godine** posvećen je odnosu između arhiva i prava, pa tako u svom članku „*Custody, Control, and Confusion*“: *Legal, Historical and Territorial Aspects of Court Records in Ontario* („Skrbnništvo, kontrola i zbrka“: Pravni, povijesni i teritorijalni aspekti sudskih spisa u Ontariu), Tom Belton istražuje evoluciju Vrhovnog i lokalnih sudova Ontaria, te njihovih spisa u zakonodavnom kontekstu. Istražuje pitanja dvosmislenosti, složenosti i zbrke što su okruživali skrbništvo, kontrolu i čuvanje sudskih spisa. Na primjeru pokrajinskog suda County of Middlesex, u razdoblju prijelaza s lokalne na centralnu vlast tijekom kasnih

1960-ih i ranih 1970-ih godina, prikazuje način odlaganja njihovih spisa. Zaključuje kako sudska kontrola nad sudskim spisima ostaje duboko ukorijenjen pravni koncept u Ontariu i drugdje, ali uz jačanje provincijske uloge čuvanja.

Rodney G. S. Carter se u svom članku „*Ocular proof*“: *Photographs as Legal Evidence* (Fotografija kao pravni dokaz) bavi potragom za prvim zakonima koji su regulirali prihvatljivost fotografija kao dokaza u Kanadi, SAD-u i Britaniji. Članak se zasniva na prikazu rasprava o objektivnosti fotografije, a citiraju se primjeri *case-law* i zakonodavstva kako bi se prikazao napredak sudova pri donošenju odluka vezanih uz fotografiju. Pravno razumijevanje fotografskih dokaza ispituje se od kasnog 19. st. nadalje, a osvjetljavaju se i problemi 21. stoljeća vezani za autentičnost i prihvatljivost digitalnih fotografija. Naročito je zanimljiv bio uvodni citat, s kojim se nikako ne mogu složiti, ali mogu ga razumjeti kao pogled na fotografiju iz pravne perspektive: „*Fotografi ne mogu pričati priče, oni mogu samo dati dokaze priče, a dokazi su nijemi; zahtijevaju istragu i interpretaciju.*“

U članku Donalda C. Forcea „*From Peruvian Guano to electronic records*“: *Canadian e-discovery and records professionals* (Od peruanskog guana do elektronskih zapisa: Kanadska elektronska otkrića i spisovodstveni stručnjaci), objašnjava se kako je zabilježeni rast elektronskih zapisa naveo arhiviste i djelatnike u pismohranama da razviju još sofisticiranije pristupe obradi i čuvanju te vrste zapisa. Cilj je ne samo podržati dnevne operacije jednog poduzeća, već ukloniti poteškoće oko nalaženja spisa u slučaju da se organizacija nađe u pravnom sporu. Proces elektronskog pronalaženja stvorio je dodatni pritisak kod profesionalaca koji se bave pohranom i čuvanjem podataka, jer se organizacije smatraju odgovornima za spise koje objave kao i za one koje ne mogu pronaći.

Jean Dryden u članku *What Canadian archivists know about copy right and where they get their knowledge* (Što kanadski arhivisti znaju o autorskim pravima i otkud dobivaju svoje znanje), prikazuje nalaze studije koja je istraživala izvore znanja kanadskih arhivista o autorskim pravima i kvalitetu njihovog znanja mjerenom u odnosu na njenu točnost u skladu s najnovijim propisima. Studija je zaključila da kanadski arhivisti dobivaju svoje znanje o autorskim pravima iz više izvora od kojih nisu svi relevantni i ažurni, pa i razina njihovog znanja jako varira.

Tijekom 2006. godine Victoria je postala prva država u Australiji koja je provela zakone što specifično kriminaliziraju uništavanje dokumenata u situacijama gdje sudski postupak još nije započeo, a tome je Kathy Sinclair posvetila svoj članak „*Victoria the keep it all state?*“ *The impact on archives of the crime Act of 2006. and evidence act of 2006* (Victorija država koja sve čuva? Utjecaj zakona o zločinima iz 2006. i zakona o dokazima iz 2006. na arhive). Članak opisuje kako su novi zakoni poslali direktan i suštinski val nelagode kroz čitav javni i privatni sektor države Victoria. Znače li ovi zakoni da tijela više ne mogu uništavati nikakve spise, jer oni jednog dana mogu biti traženi, vezano uz slučaj koji još nije započeo ili o kojem se čak nije razmišljalo? Agencije su se okrenule prema *Public Record Officeu* Victorije, državnom arhivskom autoritetu za savjet i objašnjenje o značenju zakona za pismohrane i arhive. Članak daje pregled problema koje je Arhiv razmatrao prilikom odgovora na ta dva zakona ili, kako upute poput „čuvajte za svaki slučaj“ mogu predstavljati podjednako intelektualne i praktične izazove za djelatnike u pismohranama i arhivima.

U broju 70 izdanom u jesen 2010. godine, Michelle Caswell prikazuje u svom članku *Hannah Arendt's World: Bureaucracy, Documentation, and Banal Evil* (Svijet Hanne Arendt: Birokracija, dokumentacija i banalnost zla), primjenu teorije Hanne Arendt o utjecaju zla na dokumentaciju i arhivističku praksu, te zaključuje kako unatoč kritikama, njena koncepcija zla ima puno toga za ponuditi arhivistici. Arendt ne oslobađa birokrate moralne odgovornosti, ali nam u novom svjetlu prikazuje kako birokrati slijedeći metode rada u struci mogu postati dehumanizirani i otuđeni. Naglašava se važnost konteksta institucije koja je proizvela zapis, te sposobnost banalne dokumentacije da stvori dobru, a ne zlu birokraciju. Analiza prirode zla nastavlja pružati uvid u umove prividno običnih ljudi koji čine nevjerovatna zla, kao što to upravo pokazuje suđenje vođama Crvenih Kmera. Koncepcija o banalnosti zla podsjeća nas da arhivisti trebaju imati na umu zlo prije odluke o vrednovanju, čuvanju i dozvoli pristupa, te da ne smijemo biti suučesnici u birokracijama zla.

U članku Jennifer Meehan *Rethinking Original order and Personal Records* (Promišljanje o prvobitnom redu i osobnim fondovima) predstavljen je pokušaj drugačijeg teoretskog pristupa primjenjivanju koncepta prvobitnog reda pri sređivanju i opisivanju osobnih fondova. Kako je sada zamišljen, prvobitni red ne odgovara fizičkoj stvarnosti osobnih fondova i rezultira pristupima koji, bilo da slijede koncept ili ga odbacuju, ne uspijevaju adekvatno razmotriti osobne fondove. Koncentrirajući se na teoretske aspekte koncepta i na ideju koja stoji iza principa, članak promišlja prvobitni red kao konceptualni okvir za razjašnjavanje konteksta. Fokusirajući se na odnos između gradiva i aktivnosti stvaratelja, prvobitni red kao konceptualni okvir omogućuje arhivistima da bolje interpretiraju i prikažu ključne faktore vezane uz osobne fondove, historijat čuvanja i arhivističke zahvate koji tijekom vremena oblikuju značenje i smisao osobnih fondova.

Raymond Frogner bavi se u članku „*Innocent Legal fictions*“: *Archival Convention and the North Saanich Treaty of 1852* („Neduzne legalne izmišljotine“ - Arhivski skup i sporazum u Nort Saanichu iz 1852. godine) spisima nastalima u razdoblju britanske uprave. Britanski kolonijalni projekt zahtijevao je kulturalno posredovane dokumente koji bi opisivali zemlju i starosjedilačke narode Sjeverne Amerike. Takvi narativni tekstovi, popisi i zapisi o istraživanjima postali su najvažnije arhivsko gradivo o kolonijalnim vezama. Nedavna odluka Vrhovnog suda Kanade o domorodačkim pravima odlučila je da domorodačke metode društvenog pamćenja imaju potrebnu dokaznu vrijednost kao kompenzacijski izvor arhivskim tekstualnim zapisima, te kao kulturalno osjetljiv prikaz domorodačkog iskustva iz vremena kolonijalizma. Poput kanadskog sudstva, arhivska praksa mora razmisliti o svojim paradigmatima kako bi mogla govoriti o nepisanom materijalu. Članak je zamišljen kao *case study* i bavi se pitanjem sporazuma u North Saanichu. Zaključuje kako konvencionalne arhivske metode ukazuju na nejasnoće i razmimoilaženja tekstualnih kolonijalnih zapisa. Međutim, konvencionalne arhivističke metode ostaju vezane uz tekstualne obrasce, a ne bave se često nejasnim i mutnim odnosom između dokumenata i struktura vlasti, kultura i tradicija u trenutku stvaranja zapisa. Arhivisti ne mogu tumačiti višestruke relativne istine vlasti i moći koje su nadahnule stvaranje dokumenata, međutim, arhivisti mogu progovoriti o odsutnosti uloge domorodaca u kontekstu stvaranja kolonijalnih dokumenata.

U članku *Electronic records and the Law of Evidence in Canada: The Uniform Electronic Evidence Act Twelve Years Later* (Elektronski zapisi i kanadski Zakon o dokazima: Jedinstveni zakon o elektronskim dokazima 12 godina kasnije), Luciana Duranti, Corinne Rogers i Anthony Sheppard analiziraju adekvatnost zakona o elektronskim dokazima, dvanaest godina nakon njegovog donošenja, baveći se složenošću stvorenih, korištenih ili spremljenih dokumenata u digitalnom okružju. Suočeni s brzim promjenama tehnologija, autori vjeruju kako se priroda i karakteristike digitalnih zapisa ne mogu obuhvatiti jednostavnim modifikacijama dosadašnjih zakona, već moraju biti obrađeni novim zakonskim aktom donesenim na osnovi bliske suradnje arhivističke, pravne i upravne struke, te informatičara. Nova pravila obuhvaćala bi sve otvorene probleme od dozvoljenosti upotrebe i vrijednosti elektronskog dokumenta kao dokaza, a moraju se bazirati na znanju svake od struka i rezultatima interdisciplinarnih istraživanja, kao i na postojećim standardima o evidencijama. Primjena takvih pravila pomogla bi sudovima pri utvrđivanju činjenica temeljenih na elektronskim dokumentima, stvorenih u pouzdanom okolišu i sačuvanih u autentičnom obliku koliko god dugo to bilo potrebno i prekinula bi sadašnju konfuziju u primjenjivosti i upotrebi elektronskih zapisa u sudskom postupku.

Adam Crymble u svom članku *An Analysis of Twitter and Facebook Use by the Archival Community* (Analiza upotrebe Twittera i Facebooka u arhivskoj zajednici), analizira način na koji arhivska zajednica koristi društvene mreže Facebook i Twitter, kao alate za uspostavu kontakta s potencijalnim korisnicima. Studija analizira uzorke 195 individualnih korisnika i institucija tijekom 32 dana, a autor prikazuje dramatične razlike između tri testirane skupine - arhivskih organizacija koje su koristile Facebook, arhivskih organizacija koje su koristile Twitter, te arhivista koji su koristili Twitter. Studija prikazuje kako se arhivističke ustanove najvećim dijelom koriste uslugama društvenih mreža kako bi promovirale sadržaje koje su kreirale, dok arhivisti promoviraju informacije koje smatraju korisnima. U svakom slučaju, češće postavljanje sadržaja na mreže, nije bilo povezano sa širom publikom. Istražujući kako su drugi koristili društvene mreže, arhivisti i arhivske organizacije mogu odrediti platformu za pristup ciljanim skupinama, koja odgovara njihovim institucionalnim potrebama.

Jarett Henderson koristi koncept arhivske priče Antoinette Burton, kako bi istražio stvaranje Durhamskih spisa u članku *I Am Pleased with the Lambton Loot: Arthur George Doughty and the Making of the Durham Papers* (Zadovoljan sam s lambtonskim plijenom: Arthur George Doughty i stvaranje Durhamskih spisa). Članak oživljava Doughtyjevu arhivsku priču iz arhiva same institucije na kojoj je tako neumorno radio kako bi zaključio da arhivisti, ljudi koji sakupljaju, sređuju i opisuju materijale na koje se povjesničari oslanjaju kako bi pisali povijest, također stvaraju povijest. Doughtyjev interes za administraciju Lorda Durhama i 20 godina koje je proveo sakupljajući dokumente koji su kasnije postali Durhamski spisi, osigurali su mjesto u trezorima kanadskog arhiva za jednog od najkontroverznijih generalnih guvernera i ustanovili Durhamovu misiju u britanskoj Sjevernoj Americi 1838. kao prekretnicu u analima kanadske nacionalne povijesti.

Posljednji članak broja 70 autora Daniela Germana i Paulette Dozois *Doughty on the Use and Utility of Government Information and Archives, 1933* (Doughty o upotrebi i korisnosti vladinih informacija i arhiva 1933), na osnovi arhivskih izvora govori o borbi Arthura Doughtyja za očuvanje arhivističke struke. Tijekom 1933. godine is-

tražni odbor podnio je izvještaj o štednji federalnoj vladi, a kopija izvještaja poslana je arhivistu dominiona, Arthuru Doughtyju. U svom odgovoru na izvještaj, Doughty je pokušao uvjeriti vladu u korisnost arhiva, vladinih pismohrana i dobrog upravljanja informacijama. Učinio je to u maniri romana toka svijesti, izvještavajući vladu o tome koliko su puta arhivi pridonijeli radu vlade. Njegovi komentari govore jednako brojnim generacijama, jer svaki će se arhivist lako složiti s njegovim pogledima na primjerenu plaću, zaštitu dokumenata i vrijednost arhiva.

Hrvoje Baričević

Archival Science, International Journal on Recorded Information, **8, 2-4(2008); 9, 1-4(2009); 10, 1-4(2010)**

U broju 2 časopisa *Archival Science*, iz 2008. godine, objavljeno je 5 članaka.

Prvi članak, autora Paula Wakea, višeg predavača engleske književnosti na Sveučilištu Manchester Metropolitan, nosi naslov *Writing from the archive: Henry Garnet's powder-plot letters and archival communication* (Pisanje iz arhiva: Pisma Henryja Garneta o Uroti baruta i arhivska komunikacija). Temeljem pisama Henryja Garneta (1555-1606), poglavara isusovačkog reda u Engleskoj i osumnjičenika za sudjelovanje u Uroti baruta - pokušaju ubojstva kralja Jakova I. - autor analizira obilježja arhiva i mogućnosti tumačenja arhivskih izvora u korelaciji s narativnom teorijom. Pisma nastala u vrijeme Garnetovog zatočeništva u Tower of London, autor ne promatra primarno kao povijesne izvore, već temeljem njihove analize razvija šire primjenjivi dijaloški i višesmjerni komunikacijski model koji uključuje: stvaratelja dokumenta, dokument, arhivista te povjesničara istraživača. Prenošenje poruke autor analizira u kontekstu komunikacijskih modela teoretičara književnosti, poput primjerice Romana Jakobsona, Waynea C. Bootha, Gerarda Genettea, Seymoura Chatmana i drugih.

U članku *Framing photographs, denying archives: the difficulty of focusing on archival photographs* (Oblikovanje fotografija, nijekanje arhiva: poteškoće pri fokusiranju na arhivske fotografije), Tim Schlak, doktorand na School of Information Sveučilišta u Pittsburgu, analizira različite teorijske pristupe razumijevanja fotografija u stručnoj arhivističkoj literaturi tijekom posljednja tri desetljeća. U drugom dijelu članka, s obzirom na višestrukost potencijalnih značenja, ukazuje na poteškoće glede tumačenja fotografija i njihovog korištenja kao povijesnih izvora.

U članku *Archival Science in Brazil: the establishment of a scientific discipline and its impact on training archivists in the era of information and knowledge* (Arhivistika u Brazilu: utemeljenje znanstvene discipline i njezin utjecaj na obrazovanje arhivista u doba informacija i znanja), Georgeta Medleg Rodrigues i Angelica Alves da Cunha Marques predstavljaju rezultate višegodišnjeg istraživanja provedenog u sklopu diplomskog studija informacijskih znanosti na Sveučilištu Brasilia. Temeljem analize dokumenata iz brazilskog National Archive Fonda, pregleda arhivističke literature, te intervjuiranja stručnjaka uključenih u razvoj arhivistike kao znanosti, autorice ukazuju na odnose i teorijsku povezanost između arhivistike i drugih infor-